Ч. 47 Середа 1 (13) марця 1895. Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостствах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Сліпа завзятість.

У відповіди „Ділу“ на єго замітку о маючій видавати ся в Чернівцях новій рускій ґазеті помістила „Буковина“ вступну статию, котра зі взгляду на деякі піднесені в ній гадки єсть не лиш цікава але й поучаюча, длятого й годить ся, щоби єї подати до відомости ширшої публики. „Буковина“ пише:

„Діло“ натякнувши про нашу послідну вступну статю, — де ми обширно доказали конечну потребу заснованя більшого орґану, котрий мав би заступати народну політику цілої австрийскої Руси, а взглядно цілої Руси-України, — вітрить передовсім і тут новий підступ послів Барвіньского і Вахнянина, і старає ся дуже мілким дотепом осьмішити нашу гадку, додаючи на кінці, що „Буковина“, називаючи се „конечною потребою“ не означила докладнійше, на скілько потребою для Русинів, а на скілько для кого другого....

„Не гадаємо ми тут з причини сего іронічно-елеґічного дотепу розпочинати вже тепер з „Ділом“ ширшу полеміку, а ограничимо ся сим разом лише на сконстатованє факту, що „Діло“ в своїй сліпій завзятости не перестає баламутити опінію.

„Тяжка то духова хороба ся сліпа завзятість; дуже тяжко єї вилічити, а стає ся она для загалу дуже небезпечною, коли почне обіймати більші круги суспільности, загал народу, і запанує в публичній праці.

„А вже ніхто так легко не підлягає сій хоробі, як Русини. У нас до сліпої завзятости не треба важнійшої причини; цілком вистарчить тут ліпша одіж у товариша, красша хата у сусіда, висша посада, або бодай тіснійші зносини з висше поставленими особами, шляхотнійше вихованє або відповідне такому вихованю поведене в ширшім сьвіті, богато причиняє ся до сего всім добре знана природна руска упертість. Наша упертість, наша сліпа завзятість прославлена навіть в народній пісни: „Нехай не буде ні тобі ні мені!“

„Так само діє ся у нас і в політичнім житю. І тут неради ми держати ся землі, а радше буяємо по облоках. Ми не зважаємо на розум, у нас більше рішає серце, а властиво пристрасть. У нас не можна піднести питаня: чи після людскої природи, теперішних загальних обставин і нашої теперішної власної сили се або те можливе, або неможливе? Таке питанє у нас цілком неможливе, бо у нас все а все можливе, бо нам все належить ся, бо нам треба навіть і сего дати, з чого ми на тепер і не в силі хіснувати. У нас отже більше бажань, як дійстної потреби, більше крику, як роботи; у нас про те той ліпший чоловік, що вміє ліпше кричати, а перед всякою патриотичною роботою ховає ся в кут.

„Більше розумна як чувствительна, більше оглядна, як авантурнича, більше отже ясна і марна політика у нас поки що майже цілком не має місця. Така політика значить у нас тепер підле служальство, становить політику самолюбну, зраду народну, хотяй би ся політика виказала і як найбільший можливий загальний хосен.

„Та власне після сих поглядів засудили прихильники баламутної політики, котрим служить тепер „Діло“, патриотичну працю послів Барвіньского і Вахнянина, до чого причинили ся найбільше наші доморідні кацапи, що по майстерски уміють юдити і водити наших важнійших патриотів за ніс. Із сего власне виродила ся теперішна баламутна політика, котрій покланяє ся в Галичині сліпо більша часть ваших народовців.

„Від самого початку нашої публичної праці виступали ми все і всюди ясно і сьміло против такого баламуцтва; а виступали ми так ще давно перед новою ерою, а так само і богато раньше перед публичним виступленєм послів Барвіньского і Вахнянина. Політична праця сих послів не могла отже бути взором для нашої політики, котру ми вже від 10 літ одностайно, ясно, сьміло і, можна сказати, із зелізною консеквенцією заступаємо.

„Пізнійша публична праця послів Барвіньского і Вахнянина могла лише в засадничих патриотичних поглядах зострітити ся з нашою строго-національною політикою, та в тім годі добачити зради народної справи.

„Колись і „Діло“ похваляло нашу публичну працю, нашу ясну політичну проґраму, нашу тактику, а тепер на жаль змінили ся часи. Ми тепер, як кажуть кацапи, а за ними повторяє „Діло“, пішли в найми тої нової ери, котру проголосив офіцияльно сам п. Романчук теперішний провідник баламутної політики, котру колись так дуже захвалювало і „Діло“, захвалювали і всі теперішні прихильники баламутної політики, а котру поборювали заїло зразу лише кацапи, бо виділи в ній цілком справедливо найтяжший удар на свої папросийскі „обєдинительні“ мрії.

„Тепер за кацапами пішли і народовці-прихильники баламутної політики, бо так наказали їм батьки нової ери п. Романчук і єго баламутний орґан „Діло“.

„І чи-ж се не правдиве баламутство! А такого баламутства допускає ся „Діло“ майже

39

РОЗБИШАКИ НА РІЦІ МІСІСІПІ.

Повість з житя американьских полішуків.

Фридриха Ґерстекера.

(Дальше.)

— То якийсь поганий чоловічиско — відозвав ся тепер той ніби то купець, коли керманич вийшов з хати — давно він вже у вас на ґалярі?

— Ще з Індияни — відповів Еджворт — я і сам не знаю, чого він мені такий ненависний.... але ми вже незадовго розстанемо ся.... Впрочім керманич з него добрий, своє діло знає; ріку знає, як я свою торбу, а доси вів мій ґаляр дуже добре. Але, як кажу, я буду рад, коли єго позбуду ся.... він мені з очий чогось так не подобає ся, що аж не можу дивити ся на него. — Але, от добре, що я собі нагадав, паноньку — звернув ся він тепер до господаря, котрий з боку кинув оком на Блякфута — чи рушникар прислав мені мою рушницю? Так бодай обіцяв.

— Прислав, стоїть онтам за баром — сказав Смарт не зміняючи своєї постави — Франсіс.... подай-ко той довгий кріс, коло котрого Тобі щось там майстрував.

— А ви єму заплатили за направу — спитав Еджворт.

— Заплатив — відповів баркіпер [1]) — пів доляра. Він казав, що пружина була пукла та й орішка в ній не було; видко, що ви єї колись розбирали та й орішок загубили.

— Також щось наплів! — сказав на то старий — я відколи єї вистрілив, вичистив і знову набив, то й більше не тикав.... а Том так само, бо він має свою власну. Лихо знає, де міг подіти ся з неї орішок! Та нехай.... чей же тепер она знов стріляє. От і зараз вистрілю той набій, що ще в ній і набію на ново. А де би ту можна найбезпечнійше стріляти?

— Ну, найбезпечнійше таки нігде — відповів Смарт — правду сказавши, то в місті й не вільно стріляти, але ми на то не зважаємо. Дивіть ся, онтам в горі сидить дзюбак на сухій гиляці під самим вершком.... саме на право понад тою галузию, що висгає.... видите єго? Можете рушницю приперти ось тут до одвірка.

Еджворт станув тимчасом в дверох і зложившись рушницею як до стріляня, розглядав ся уважно за показаним єму птахом.

— Приложити? — сказав він усьміхаючись при тім — на девятьдесять кроків прикладати? Ще того не стало; коли замок добре огню креше, то здоймите птаха. — Він підніс борзенько рушницю, мірив через хвильку і ледви що роздав ся гук, як вже й бідна птиця, що лиш ледви в горі задрожала, покотила ся з дерева на землю.

— Ще якось уйде — засьміяв ся старий і поставив рушницю коло себе, а з перевішеної через плече тайстри виймив драпак, щоби ним добре вичистити рушницю. — Коли вже не можна стріляти в Індиянів, то стріляє ся в птахи, оттак то на сьвіті буває. Чоловік, коли не найбільше, то певно найнебезпечнійше хищне звіря.... убиває для розривки. Але мому купцеви ось тут не стає вже терпцю.... Ідіть же, друже наперед, я лиш набю свою рушницю, заплачу рахунок тай зараз прийду.

Блякфут, видко, був рад з того, попросив лиш єго ще раз, щоби він не барив ся і вийшов з хати; але ледви що він замкнув двері, як Смарт звернув ся зараз до Еджворта і спитав єго:

— А ви від давна єго знаєте?

— Ні.... або чому?

— Звідки-ж ви до того прийшли, щоби з ним торгу добивати?

— Як то?... та-ж я застав єго ось тут в гостинници Унїон. Ви-ж самі були при тім. — То Біль десь допитав ся до него в місті.

— Біль? Хто-ж то той Біль?

— Мій керманич.

— Так? — сказав господар по досить довгій хвили, і почав то сюди то туди кивати коліном, котре все ще держав в руках, — так?... отже то Біль нараїв вам єго. Чуєте, Еджворт... той чоловічиско чогось мені не подобає ся.

[1]) Баркіпер (barkeeper) = шинкар.

що дня. Так н. пр. поборює нераз кацапскі напади на фонетику, а само все ще уживає етимольоґії; днесь завзиває своїх приклонників до довірочних нарад з кацапами, а завтра зараз по тім доказує сим своїм союзникам яскраві замахи кацапів на найсьвятійші народні ідеали; днесь доказує в шумних статях, що лише народна просьвіта зможе двигнути наш темний нарід, а завтра маловажить поважні здобутки на поли руского шкільництва з послідних часів та закидує самолюбство тим патриотам, що власне постарали ся о сї здобутки. Такого баламутства можна би доказати „Ділу" і его партиї цілу копицю. Не хочемо ми тим підозрівати когось о злу волю; противно, ми о тім переконані, що і „Діло" і его приклонники хотіли-б як найліпше прислужити ся для загально-народнеї справи, але все-ж таки годі і сего заперечити, що така баламутна політика, яку тепер заступає „Діло", не в силі причинити ся до пояснення народної ідеї, не в силі виробити народних характерів, не в силі причинити ся до пожаданого скорого з'єднаня народних сил.

„Ся баламутна політика вказує з одної сторони сама собою на конечну потребу заснованя більшого орґану, що мав би заступати ясно народну справу; та власне в тім знайде „Діло" відповідь на свою дотепну увагу, а може і переконає ся, що під теперішними обставинами конечна потреба такого орґану і то в першій лінії для політичного виховання і розвою руского народу".

Перегляд політичний.

На вчерашнім засіданю Палати послів вела ся дальша дебата над реформою податковою. Перший промавляв пос. Бик, котрий насамперед доказував, що Галичина не взяла ніякого подарунку при справі пропінацийній а відтак домагав ся зниженя податку домовочиншового. — Пос. Дец промавляв за тим, щоби податок ґрунтовий не переходив суми 25 міліонів. Позаяк пос. Ґесман зажадав голосованя, щоби сконстатувати, що в Палаті єсть лиш 80 послів, президент сконстатував то і вибрано ґенеральними бесідниками Крамаржа против і Менґера за реформою, а відтак перервано засідане.

На суботнішнім засіданю Палати послів заявив п. міністер Пленер, що після переконаня правительства коаліция зможе перевести не лиш реформу податкову але й виборчу, а то єсть обовязком як для правительства так і для Палати.

До Pol. Corr. доносять з Москви, що коронация царя відбуде ся в половині мая.—З Петербурга доносять, що міністерство війни розпорядило утворене чотирох баталйонів кріпостної артилериї в Любаві.

Дня 7 с. м. побили Японці знову хіньску армію коло міста Нін-чванґ. Часть хіньскої армії утекла зараз, а друга часть замкнула ся в місті і ставила завзятий опір. Бійка вела ся на улицях міста аж до 11 год. в ночи. Хінці стратили в сїй битві 1900 людий, 16 пушок і материял артилерийний; 600 Хінців дістало ся до неволї. Японці стратили всего 206 людий.

Новинки.

Львів дня 12 марця 1895.

— **Іменованя.** Міністерство торговлї іменувало концепістів почтових Ів. Поповича і Винк. Турнелього комісарями почтовими, а то Поповича при дирекциї почт у Львові, а Турнелього в Чернівцях. — Міністер скарбу іменував урядників евіденциї катастру ґрунтового старшими інспекторами в VII-ій ранзї. Між иншими іменовані: Ів. Шумский, Жигм. Староневич в VII-ій ранзї, Володим. Волошиньский в VII-ій ранзї; старшими ґеометрами в VIII-ій ранзї: Кар. Востровский, Фр. Тарновский, Ос. Яньский, Ад. Чайковский, Володисл. Бискупский, Стан. Бавман, Ант. Вучовский, Володим. Єзерский, Юл. Латкевич, Мар. Глачиньский.

— **Презенти** в епархії перемиской одержали оо. Ом. Венгринович на Мацїеву дек. мушиньского; Конст. Хотинецкий на Биків дек. мокряньского і Ник. Вула на Дверник декан. затварницкого.

— **Інструктор** молочарства для Галичини буде принимати інтересантів в середу 13 марця від год. 11 до 1 в будинку Видїлу краєвого. При тій нагоді буде можна бачити найбільше уживані приряди молочарскі і дістати потрібні інформациї що-до продажи набілу.

— **Убийство з заздрости.** В понеділок 11 с. м. вечером зголосив ся в львівскій полициї Павло Стрілецкий, льокай, родом з Баранова, 25-лїтний молодець, і признав ся, що перед хвилею застрілив дївчину Марию Вайда при улици Подлевского ч. 10. По увязненю Стрілецкого комісия полицийна пішла сейчас на місце пригоди. Слїдство вияснило, як то стало ся: В згаданім домі в сутеренах в малій комнатцї і кухни жила вдова по буднику від зелїзницї разом з 26-лїтною донькою Мариєю і 20-лїтним сином Володиславом. Мария Вайдівна від чотирьох лїт була в зносинах любовних з Васильом Шпачиньским, котрий перед кількома місяцями виїхав до Відня і вступив там до служби, але все ще писав до любки. З кінцем листопада мин. року Стрілецкий почав бувати у Вайдів, а на Різдво вже осьвідчив ся Марії. Мати і донька відмовили Стрілецкому, бо, кажуть, Мария вже має судженого. Але Стрілецкий не дав ся збити з дороги так легко, бував у Вайдів дальше, женихав сь до дївчини, а коли она все казала, що буде вірна свому милому, Стрілецкий грозив, що убе еї і себе. Розуміє ся, в такий спосіб не могла між ними бути згода, тим більше, що Стрілецкий був гуляка і картяр. Вайдова таки просто заборонила єму приходити до еї хати. Нараз вчера рано приїхав Шпачиньский з Відня до Львова, щоби справити весїлє з Мариєю і таки замешкав у Вайдів. Дізнавши ся о тім, Стрілецкий ходив цїлий день коло хати Вайдів, кілька разів просив домашних викликати еї і грозив матери і донцї. В полудне хотїв навіть впасти до їх хати і потурбовав навіть Вайдову, що не хотїла пустити его до дому. По полудни пішов Стрілецкий — як сам признав ся до мешканя ґрафа Д., в котрого служив, прятав се і те, а впоравши ся з своєю роботою, рішив пімстити ся на Вайдівнї. Забрав з собою дубельтівку ґрафа Д., набиту заячим шротом, і пішов просто до дому Марії. Крізь незакрите вікно від улиці побачив, що Мария дома, отже збіг скоренько по сходах до сутерен, закрав ся незамітно до кухнї, а відхиливши двері до комнати, стрілив до Марії, котра стояла о яких два кроки від дверий. Потім покинув дубельтівку в кухни, а сам пішов на полицию. В хвили, коли Стрілецкий стрілив до Марії, були там в хатї: мати еї, суджений Шпачиньский, его сестра Францїшка Масач разом з мужем і комірниця Анна Гучиньска. Всї они в першій хвили не могли собі здати справи з пригоди. Почули вправдї, що хтось увійшов до комнати, але зараз почули і вистріл, лямпа згасла від того і в хатї зробило ся темно. Шпачиньский один не стратив памяти, вибіг до кухнї і побачив, як убійник утїкав. Коли засьвітили лямпу,

---

— А то чому? — розсьміяв ся старий — тому, що не подобає на купця? Не журіть ся тим. Наші індияньскі торговельники все ще більше вояками та мисливими і мусять уміти так само добре обходити ся з оружием як і з вагами.

— Коли бо они оба знюхались з собою — сказав на то Смирт.

— Хто?... той купець і Біль?... гм, то ледви може бути. Той чоловік дав менї добру цїну а навіть вже й виплатив часть готовими грішми на задаток.

— Я видїв, як они моргнули один на другого — сказав Смарт вставши — і я хиба би дуже ошибав ся, коли-б они не знали ся бодай трохи більше, як то тут, видко, удавали. Стережіть ся, бо над рікою живе богато зволочи, а особливо Гелена могла би о тім не одно розказати. Але на своїх людий чей можете спустити ся? Бо тут, бачите, не може чужий чоловік богато спускати ся на якусь поміч.

— А вже-ж що можу спустити ся — відповів старий — але більше спускаю ся таки на себе самого; впрочім і нема потреби. Старий Еджворт має ще на стілько розуму, щоби держати зволоч здалека від себе. Але от що я ще хотїв сказати, Мр. Смарт; мене просила тут якась молода жінка, котра довідала ся від когось, що я хочу пристанути у Вікториї, щоби я взяв еї туди разом з еї річами — якесь Місіс.... Місіс.... Еверет, бачу. Она хоче забрати ся з Гелени, щоби осїсти, коли не ошибаю ся, у Вікториї.... чи то яка порядна женщина?

Ну, певно — відповів Смарт живо — честна і статочна жінка, котрої суджений погиб недавно тому на ріцї, а по котрім я ґрунт купив. Я обіцював їй всяку можливу поміч, але она уперла ся і не хотїла приймити хоч би і якої дуже малої підмоги. А то она хоче таки направду забрати ся до Вікториї?

— Так бодай казала.... але треба менї вже іти. Отже Good bye! Коли-б я з Томом Барнвельом розминув ся, а він знову вернув сюди до Гелени, то скажіть єму, нехай зараз вертає назад. — Коли би я з виношенєм набору скорше упорав ся, то пїджду на него.

Сказавши то взяв старий рушницю на плече і подавши господареви ще раз руку на пращане, пустив ся ід ріцї, де як-раз на так званім дре [2]), візку на двох колесах до перевоженя товарів, привезли були тих трохи річий Мрс. Еверетової. За візком ішла й сама жінка.

Була то хороша і високого росту молодиця; від голови аж до ніг була убрана чорно, а блїде еї та від гризоти і болю пригноблене лице украшало двоє великих, синих очий, котрими споглядала якось дуже сумовито. Яснобруняве як каштан волосє виставало їй кучерями з під тїсно на голові завязаної хустки, а она ще часом і повела рукою по блїдім личку та почервонїлих, від плачу очах, як коли-б хотїла спинити чи стерти ще яку сльозу, що ще мимо еї волї добувала ся їй з під довгих рісниць.

Візок пристанув в тім місці, де ставали судна, саме перед Еджвортовим ґаляром, а чоловік, що привіз річи, кинув батіг і капелюх на землю та взяв ся вже зносити часть їх по вузкій платві на судно, коли тут заступив єму дорогу Біль, той керманич, і заклявши сердито, запитав его, що за дранте він тут зносить та чого зводить якихсь пасажирів — они не перевізники та й не потребують ніякого товариства.

— Дайте єму спокій, Біль! — відозвав ся Еджворт, що як-раз сходив берегом в долину — ми тоту леді повеземо лиш до Вікториї і там еї лишимо. — Погода красна, то річи можуть постояти й на горі на покладї.

Керманич лиш замуркотїв щось на то і відступив ся, бо ріка, видко, звертала більше его увагу на себе, як беріг. Долї рікою гнали як-раз шість чи сім оґайских людий — вправне око лодкарів зараз їх пізнало — а з того, що люди на них були зовсїм спокійні, видко було, що они не думали тут ставати. Майже всї мужчини полягали на покладї та порозтягали ся вигідно а лиш на послїднім суднї стояв при довгій кермі лоцман і розложивши широко руки на ліво і право на довгій жердцї споглядав спокійно на мале місточко.

— От будемо мати й товариство — сказав Еджворт — жваво хлопцї... зносіть річи на судно... коли возьмемо ся добре до весел, то ще чей здогонимо онтих.

Але керманич, видко, не конче на то годив ся і казав, що недалеко від Гелени будуть мусїли їхати попри якийсь остров, де вода, котрою пливуть судна, єсть досить вузка, але туди можна відтяти колїно на яких добрих вісім миль. Коли ж пливе богато лодий розлито, буває нераз, що одна другу випихає на укриті під водою снаги. Нехай собі тї судна пливуть наперед, а коли на них нема добрих лоцманів, то він має надію, що перегонить їх ще перед Вікториєю.

Блякфут потакував єму, а люди знесли на ґаляр послїдні річи, за котрими пустилась

---

[2]) Dray, читає ся „дре".

побачили, що Вайдівна лежала вже без руху на підлозї. Нї они, нї прикликаний лїкар не могли вже дати ради, бо цїлий набій застряг в тїлї понизше правої лопатки. Тїло покійницї оставлено дома аж до приходу судової комісиї. Убийник признав ся до злочину спокійно, без жалю. Казав, що Вайдівна вже була покинула Шпачиньского і знов до него навернула ся; отже его взяв жаль і заздрість, і він мусїв пімстити ся. Правдива драма в сутеренах.

— **Помер**: О. Юліян Паславский, сьвященик-ювілят, парох в Никловичах, судововишеньского деканата, відзначений крилошаньскими одежами, титулярний совітник епископської консисториї, дня 28 лютого с. р. в 77-ім роцї житя а 52 ім сьвященства.

Господарство, промисл і торговля.

Товари корінні.

(Дальше).

5. Мушкатовий цьвіт і орішок.

На молюцких островах (головно же тих малих, що називають ся Банда і становлять окрему громаду, до котрої належать острови Льонтор або Велика Банда, Неіра, Рун, Аі, Ґунунґ-Апі і др.), дальше, на островах Суматра, Пуло-Пінанґ, Бурдон і Сансибар, на островах антильских і на західнім побережу Нової Ґвінеї та в Бразилиї, росте дерево пахуче у всїх своїх частях, зване мушкатовим або мушкатником правдивим. Дерево то доходить до висоти 10 метрів; листе его есть шкірасте; цьвіт маленький, незначний; овоч величини волоского оріха, має зверха жовтаво-зелену, мясисту лупину, подібно як у волоского оріха. Коли він доспіє, пукає лупина на дві части, а в нїй показує ся насїнє, орішок, величини спорого лїскового оріха. Той орішок есть вкритий червоною або шафраново-жовтою лупинкою т. зв. насїнною ослоною, котра в споді закриває орішок майже зовсїм, але в горі есть стріпата, якби порозривана на кусні, з помежи котрих виглядає верхок орішка, вкритий твердою, блискучо брунатною лупинкою. Та насїнна ослона дає нам корінє, зване „мушкатовим цьвітом“, а ядро орішка — т. зв. „мушкатовий орішок“, або з польска мушкатову „ґалку“.

Цьвіт мушкатовий і его сорти. Овочі мушкатові потребують сїм місяцїв, щоби зовсїм доспіли, але они доспівають постепенно, так, що можна їх збирати кождої пори року. На островах Банда відбуває ся головна збірка три рази до року, в липню, падолистї і мартї. Заким ще овочі зовсїм доспіють, зриває ся їх і здоймає ся з них верхну, зеленаву лупину, під котрою есть властивий овоч, вкритий карміново-червоною ослоною насїнною. Ту ослону насїнну здоймає ся тепер осторожно ножем або руками і з неї приплагоджує ся відтак дальше цьвіт мушкатовий званий по французски „масі“ (Macis). Кожда ослона приплескує ся і сушить ся на сонци, через що тратить свою первістну барву, а стає красно помаранчево-жовта або брудно брунатно-жовта; єї скраплюють ще морскою водою і досушують відтак в тїни. Добрий і сьвіжий цьвіт мушкатовий есть до 5 центиметрів довгий, більше або менше сильно сплесканий, але представляє цїлу непокришену ослону насїнну, котра сподом есть одноцїла і по серединї в споді має маленьку круглаву дірочку; цьвіт повинен бути досить грубий, але добре висушений, крихкий, товставий, блискучий і майже прозорий. Смак цьвіту мушкатового есть слабо гіркавий і пекучо корінний, а запах сильний, але приятний. Готовий цьвіт пакують в коші з пальмового листя, а більшу скількість в скринки і бочки по 150 кільограмів. Найлїпший цьвіт мушкатовий приходить з острова Банда. В торговли розрізняємо три сорти: 1) Клїмфолїя (Klimmfolie), найлїпша і найчистїйша сорта, ослона насїнна здоймана лиш із зриваних овочів, есть зовсїм цїла; — 2) Ранґфолїя (Rangfolie), гірша сорта, ослона здоймана з падалиць (овочів, що самі відпадають), буває трохи покришена; — 3) Ґруйсфолїя (Gruisfolie), найгірша сорта з недозрілих овочів. Після барви сортує ся цьвіт на ясний, білий і брунатний лихший товар.

Мушкатовий орішок. По обібраню орішків з мушкатового цьвіту сушить ся їх на решітчастих лїсках над ґранию доти, доки аж лупинка на них зовсїм не відстане від ядра і оно аж не стане калатати в лупинцї. Тогди розтовкає ся на них тверду лупинку деревляними довбеньками, орішки очищують ся з лупини, хробачливі вибирає ся, а здорові вкладає ся до розпущеного вапна, нїби длятого, щоби їх опісля хробаки не точили. Задля того виглядають мушкатові орішки, як коли-б були обсипані якимсь білявим порошком. Засушені орішки суть майже так тверді, як камінчики; їх сортує ся відтак після ваги. З першої сорти іде 160 до 190 орішків на кільо, з другої до 290, з третої до 330, а до четвертої належать утлі, дуже поморщені і хробачливі. Крім того сортує ся ще орішки на товсті, середні і сухі. Готові орішки пакує ся в скринки по 100 до 150 кільо або в бочки по 250 кільо. Мушкатовий орішок есть більше або менше подовгасто круглий, два або півтретя центиметра довгий; перекраяний впоперек показує ся він в одну сторону ширший як в другу; він есть сиво брунатний, а зверха має бороздки і зморщки, з котрих повздовжні бувають грубші. Цїлий орішок складає ся з бїлковини а тонесенька насїнна плївка, темно червоно-брунатної барви, що его вкриває, так втискає ся в ту его бїлковину, що перекраяний орішок показує повно білих і темних смуг та виглядає як би мармурований. В повздовжнім перекрою видко на нїм малу ямочку, в котрій містить ся зародок насїнний. Добрий орішок мушкатовий повинен бути повний набитий і тяжкий, незаплїснїлий і не хробачливий та мати сильний запах.

Фальшоване мушкатового цьвіту і орішків есть досить рідко, але все-таки буває. В торговли появляє ся иноді цьвіт мушкатовий, з котрого видобуто вже олій через дестиляцию. Найбільше появляють ся в торговли хробачливі орішки, в котрих дїрки позалїплювано старанно мушкатовим порошком; такі орішки називають „ромпами“. В Марсилиї роблено одного часу мушкатові орішки з мушкатового порошку, муки, ґрису, глини і мушкатового олїю. Такі фальшовані орішки пізнати вже під ножем, бо они не крають ся так рівно і гладонько та легко, а в перекрою не суть так правильно мармуровані, як правдиві.

Ужиток мушкатового цьвіту та орішків і торговля ними: Як мушкатовий цьвіт, так і мушкатовий орішок мають в собі етеричний олїєць і товщ, а крім того ще й твориво, зване „мірістином“. Задля їх приятного корінного смаку і запаху уживають ся они за приправу до страв (переважно мушкатовий цьвіт) і тїст (переважно орішок), до фабрикациї лїкерів і яко лїк. З мушкатового цьвіту добувають через дестиляцию мушкатовий олїєць, котрий есть плинний, біло-жовтий і пахне дуже сильно; его уживають до перфумерий. З мушкатових орішків, переважно хробачливих, добувають мушкатове масло, котре есть так тверде, як лїй, але коли горить, то не коптить, як лїй, а загашене не лишає по собі так неприятного запаху, як лїй; его уживають до роблення мила. Цьвіт і орішок мушкатовий, стерті на порошок, уживають ся яко лїк на недуги жолудка; з них робить ся також тинктура мушкатова. З масла мушкатового, змішаного з воском і оливою, роблять масть до розмащуваня живота.

Для торговлї мушкатовим корінєм найважнїйші суть острови Банда, на котрих росте яких 500.000 дерев мушкатових. Кожде дерево родить вже від 9 до 60, а навіть до 80 року і дає що року пересїчно до 200 найлїпших овочів. В 1877 р. вивезено із сих островів 210.175 кільограмів орішків і 38.487 кільограмів цьвіту мушкатового в загальній вартости звиш півтретя міліона зр. Вся торговля мушкатового коріня була давнїйше в руках Голяндців і ще минувшого століття винищили були они мушкатове дерево на всїх островах, крім Банди та Амбоіни, щоби тим способом піднести цїну, а в Амстердамі спалено 1760 р. навіть за цїлий міліон франків мушкатових орішків. Пізнїйше однакож позасаджувано знову мушкатові дерева на многих островах а навіть і в Америцї. Ще в 1790 р. платило ся в Амстердамі фунт мушкатових орішків по 20 зр. Від того часу мушкатове корінє війшло дуже в уживанє, а цїна его упала. В самій Европї зуживає ся що року пересїчно 250.000 фунтів мушкатових орішків, а 100.000 фунтів мушкатового цьвіту.

ТЕЛЕГРАМИ.

Відень 12 марця. Деякі часописи дістали вість з Берлина, що на запрошенє цїсаря Вільгельма вийде також і Є. Вел. Цїсар Франц Йосиф на торжество отвореня північно-всхідного каналу.

Атини 12 марця. Российский яхт „Царевна“, що віз российского посла до Корфу застряг на підводній лаві коло Дрепано; на поміч ему вислано два кораблї. Королева і наслїдника престола з женою виїхали на Корфу, на стрічу российскому наслїдникови престола, що їде на курацию до Альжиру.

Ню-Йорк 12 марця. Після вісти з Токіо заявило хіньске правительство, що готове пристати на услівя заключення мира, які поставить Япан.

вже була і Мрс. Еверет, аж зовсїм несподївано спиняв єї хтось на силу.

Мрс. Брайдельфордова, бачите, надійшла була долї головною улицею і пізнала зараз по чорнім одїню молоду вдовицю, котра, як то було напевно видко, хотїла зі всїм, що мала, забрати ся з Гелени. — Як та богиня мести — коли богиню мести можна уявити собі в дуже старомоднім, споловілім капелюсї шовковім з робленими цьвітами, в ясно-червоній великій хустцї, в жовтій та зеленій катуновій спідници і шкірянних черевиках, шнурованих з переду — кинулась она на дїйстно перепуджену жінку, вхопила єї за ліву руку і стала їй кляти та ганьбити єї послїдними словами і так відгрожувала ся, що нещаслива молодиця лиш ще більше зблїдла і дрожачи зі страху старала ся вирватись від біснуватої.

Але тота розсердилась тим ще більше та замахнула ся грізно кулаком і аж охриплим від злости голосом стала викрикувати:

То так? От дивіть ся, а она хоче втїкати? мерзенниця! Хочеш втїкати серед ночи, як злодїй? А де-ж ви, панї, були через два послїднї дни? Де ви сиділи за дня, доки ще видко ся було, щоби відтак серед ночи у темнотї добувати ся до дверий чужої хати та заглядати до чужої хати крізь дїрку від ключа?

— Хто в Бога вірує.... ратуйте мене від сеї шаленої! — крикнула Мрс. Еверет та глянула доокола, чи хто не спішить їй на поміч і ратунок. Але люди, що стояли доокола, не могли очевидно інакше і думати, як лиш що хороша молодиця допустила ся дїйстно якогось нечуваного злочину, коли єї так публично на улици прихопили, і не хотїли мішати ся до справи, в котрій хиба лиш закони могли рішати.

— Так? — розкричала ся знову Брайдельфордова, оскорблена вже тепер і на своїй чести та посунула собі може вже двайцятий раз на зад голови капелюх, що все зсував ся їй на лице. — Так?... то я шалепа, може длятого, що домагаюсь свого права і не хочу, щоби хтось чужий заглядав менї по ночи до хати? Та й я самотна вдовиця.... самісенька одна на сьвітї як палець, але я веду ся честно і прилично та не бігаю по ночи потайком сама одна по містї, або за другими чоловіками, так, щоби зараз за кождим лодкарем, що втопить ся в Місісіпі, ходила в жалобі. Людвисю, говорив бувало мій небіжчик.... Людвисю, ти....

— Мастер Еджворд! — благала молодиця, котрої вже брала ся розпука — боронїть мене від сеї божевільної, ...она готова ще мене тут убити.

— Вступіть ся, Мастер Енгольд, чи як ви там називаєте ся — крикнула до него розлючена Брайдельфордова — коли хто з вас хоче, то нехай біжить до судиї.... нехай прийде сюди сквайр Дейтон.... таки зараз.... нехай прийде сюди полїциян.... там на ґалярї стоять єї річи.... мусить один кусень за другим розпакувати. Мушу знати, чого она в ночи добувала ся до моїх дверий.... хочу знати, чи то можна таку порядну обивательску жінку пуджати і непокоїти, щоби она вечером не могла навіть спокійно випити у своїх приятелїв чарку чаю. Де полїциян, кажу?

— Боже сьвятий, чи вже нема тут нїкого, хто би вступив ся за бідною жінкою? — відозвала ся нещаслива молодиця.

(Дальше буде)

За редакцию відповідає Адам Кравецкий

ОГОЛОШЕНЄ.

Дня **28 марця 1895** о годині 11-ій перед полуднем відбудуть ся в сали Ради повітової в Бережанах звичайні

Загальні Збори

членів Повітового Товариства задаткового в Бережанах, Товар. зар. з огран. порукою.

ПОРЯДОК ДНЕВНИЙ.

1. Справоздане Дирекциї з діяльности за р. 1894.
2. Справоздане Ради надзираючої з рахунків за рік 1894 і внесок о уділене Дирекциї абсолюториї з діяльности і рахунків.
3. Внесок Ради надзираючої що до розділу чистого зиску.
4. Вибір двох членів Ради надзираючої.
5. Внесок Ради надзираючої о утвореню фонда засмотреня для урядників Товариства і ухвалене дотичних статутів.
6. Евентуальні внесеня членів. 23

Бережани дня 10 марця 1895.

О. Богдан Кордуба презес. — *Казимір Трачевский* секретар.

З друкарні В. Ловиньского під зарядом В. І. Вебера.